

Знамето на Кастриотите било видоизменето, со тоа што веднаш под златножолтиот лав бил додаден круг во средината со крст, на чии празнини во горниот дел стоеле амблемите ИС - ХР, а во долниот НИ - КА, што значи Исус Христос - Никола Кастриот. Со тоа тој сакал да го овековечи своето име, како во лозата на Кастриотите, така и во историјата на македонскиот народ. Символот на Никола Кастриот, кој е познат под името "Шарник", односно "Николка", и денес е во употреба кај Мијаците, а со него се украсува празничната нафора.

Златножолтиот лав бил втиснат и на монетите кои ги довеле кнезот Иван, неговиот син, кралот Георгија Кастриот, Иван Музак, постариот и Карло Топија. Натписот на монетите бил напишан "со словенско писмо", на кои во средината "стоел лавот како народноносен симбол". И уште еден карактеристичен податок. Имено, во 1897 година, еден од потомците од лозата на Константин Кастриот - Јоан Кастриот, во градот Кроја, му раскажувал на летописецот Жунгулоски дека над влезната врата на нивниот дом во градот **Кани-**

нот, а под нејзино силно влијание биле и многу други грофовии, војводства и кнежевства.

Албанските автори се обидуваат да го уверат светот дека, наводно, знамето на Георгија Кастриот го сочинувало црвено поле во средината со црн двоглав орел, тврдејќи дека тоа го соопштува писателот Барлет во неговото биографско дело за Георгија. Ова не е точно. Никаде во своето прво оригинално дело на латински јазик од 1494 година "*Historia de vitae et gestis Scanderbegi*", издадено во Рим, бискупот од Скадар не говори за какво и да е знаме, особено за изгледот на знамето на Георгија Кастриот. Всушност, тоа е своевидна измислица и фалсификат. Тоа може да се сретне единствено во преводот на Бартиеловото дело од подоцнежните издања на албански јазик, во кое се гледа дека на страница 89 преведувачот произволно додал една конфузна реченица за наводниот изглед и форма на знамето на Георгија Кастриот. Факт кој зборува до какви сè апсурди и крајности оди современата албанска наука. Во недостиг на факти кои ѝ одговараат на нејзината романтичарска историја, таа прави се можни фалсификати за да го увери све-

Пишува:
д-р Петар ПОПОВСКИ

на, потоа во с. **Симона** и во градот **Кроја**, уште од времето на Бране (Бранима) Кастриот, имало насликан **златножолт лав**, на кој по должината стоело името **Македонија**, напишано со кирилско писмо. Подоцна тој симбол бил насликан и над влезната врата на домот на кнезот Иван Кастриот во градот **Кроја**, а таму се наоѓал и во времето на син му Георг-

ИЗГЛЕДОТ НА ЗЕМСКИОТ СИМБОЛ НА КРАЛСТВОТО ЕПИР И МАКЕДОНИЈА

Тоа било сосема разбирливо, бидејќи сите тие ѝ припаѓале на иста етничка група, на македонската Мијачка етничка група. Меѓутоа, повремено ги менувале симболите под влијание на државите, кои ги окупирале нивните територии, а кои за да ја изразат својата лојалност кон нив ги прифаќале државните симболи на своите окупатори. Ка-

ФАКТИ СО КОИ КАСТРИОТИТЕ Н

гија. Според него, тој симбол прво бил насликан на домот кај Топиите, уште во времето на грофот Георгија (1289-1346), татко на Карло Топија, и дека подоцна, како идеја, бил прифатен и од страна на Кастриотите, односно тој веќе се одомаќинил во нивната лоза и станал нивен родовски симбол. Определувајќи се за **лавот** како родовски симбол на Топиите, грофот Танас (Тануш), сакал да го оживее древното Македонско кралство, носејќи се постојано со идејата дека тоа може да се постигне преку обединување на сите напредни сили на **Стар** и **Нов Епир**, на **Ематија** (Северна Албанија) и **Македонија**. Таа идеја се базирала на фактот дека во тоа време неговата грофовија била една од најголемите и најмоќните феудални единици на Балка-

тот дека наводно станува збор за народ со стари корени на Балканот и за народ со некаква богата историја и култура. За жал, и за голема несреќа, ваквите фалсификати и тези на големоалбанската романтичарска наука ги подгреваат и некои неупатени квази историчари Срби и Хрвати, та дури и Македонци. Занемарувајќи ја изворната литература по ова прашање, тие си дозволуваат да донесуваат свои произволни заклучоци, спротивни на етиката и на моралот на историската наука, задоволувајќи нечии големонационални апетити.

И останатите властелини, како Музаките, Златарите, Дукљаните и други, од најстаро време ги негувале истите симболи како и Кастриотите и Топиите - **златножолтиот лав на црвена основа**.

ко последица на тоа, кај некои властелини се одомаќиниле туѓите симболи кои, пак, подоцна биле преземени од колонистите насилно доселени на нивните етнички простори од страна на османлиските воени власти.

Кај Музаките знамето се состоело од бело копнено платно во чија средина се наоѓал **извор со два факела**, што претставувало алузија на некогашната експлоатација на нафта од нафтените извори кај градот Валона. Ова знаме суштествувало и во 1510 година. Пред 1336 година, кога Музаките потпаднале под власта на Анжујците, во времето на Андреа II, некои нивни деспоти, изразувајќи ја со тоа лојалноста кон новата власт, го прифатиле нивното знаме, кое се состоело од **црн двоглав орел со**

свезда (во ориг.: "l'arme dell'impero"). По повлекувањето на Анжујците тие си го вратиле старото знаме.

И Дукљанците, по примерот на Музаките, за свој симбол го зеле знамето на српската династија на Немањики, од

времето на Стеван Немања (1199-1206), со таа разлика што наместо црн, тие на своето знаме имале **бел двоглав орел со крст во средината**, кое било симбол и на српските кралеви. Во 1913 година знамето на Дукљаните за свој земски симбол го зела новоформираната **"вештачка државна творба - Албанија"** (Њ. Пеацоц, *Албанија...*, 206-207; цитирано и кај: **Стојче Наумов, Албанците го откриваат Њутновиот закон...**, 20), кое и денес е во употреба, но без крст во средината, сметајќи дека тоа било знамето на Георгија Кастриот. Велиме **"вештачка"**, бидејќи таа творба тенденциозно ја **"склепале"** англосаксонците, пркосејќи ѝ на Русија, иако на таа територија доминирало македонско, а не него-мирдитско (курдско-арнаутско) и тоско-шиптарско население. Освен

нејзино владеење се наоѓале многу важни стратегиски места на Балканот и на Медитеранот, вклучувајќи ги градот Солун, островот Пелопонез и Мореја, знамето на Кастриотите било видоизменето, со тоа што веднаш под златножолтиот лав бил додаден круг во средината со крст, на чии празнини во горниот дел стоеле амблемите **ИС - ХР**, а во долниот **НИ - КА**, што значи **Исус Христос - Никола Кастриот**. Со тоа тој сакал да го овековечи своето име, како во лозата на Кастриотите, така и во историјата на македонскиот народ. Симболот на Никола Кастриот, кој е познат под името **"Шарник"**, односно **"Николка"**, и денес е во употреба кај Мијаците, а со него се украсува празничната нафора. По смртта на Никола Кастриот, кога на кнежевскиот престол дошол неговиот најмлад син Иван, била вратена старата форма на знамето, што имало цел да се задржи традицијата кај Кастриотите во поглед на симболите, со кои тие биле препознатливи меѓу другите македонски феудални заедници на Балканот. Тоа довело до нарушување на односите меѓу Епирското Кнежевство (Кралство) и Венецијанската Република. Познат е податокот дека во текот на своето владеење кралот Георгија имал четири војни против Венецијанците, од кои секогаш излегувал како победник. По кнезот Иван, македонските антички геми се задржале и во времето на син му Георгија Кастриот. Познат е податокот дека кога стапил на кнежевскиот престол (1443), Георгија бил во дилема - дали да се определи за **сонцето од Вергина** или за **златножолтиот лав**, меѓутоа по сугестија од неговите соработници го прифатил последниот како земски симбол и како национален грб.

По паѓањето на Кралството на Геор-

на тоа знаме. Од тие причини, по тој период била изработена нова верзија. Златножолтиот лав се задржал, но само во минијатура, во горниот десен агол од полето. Во новата верзија, на средината била вградена апликацијата на кнезот Никола Кастриот - **круг во средината со крст** и со амблемите **ИС - ХР** и **НИ - КА**. Во долниот десен агол, исто така, во минијатура била вградена османлиската **полумесечина**, во горниот лев агол постоела **ламја**, што ја симболизирала Византија, а во долниот лев агол - **двоглавиот орел со крст во средината** кој бил симбол на Мијаците во Северна Арванија, на Дукљаните, но кој бил преземен од Немањики. Компонирано на овој начин, новото знаме ги задоволувало сите критериуми на новата окупаторска власт. Во историските извори ова знаме, нарекувано **мијачко**, се употребувало на големи црковни празници, на свадби и на други свечености, сè до 1912 година, до повлекувањето на Османлиите од македонските земји, кога со посебен декрет била забранета неговата употреба од страна на српските окупаторски власти.

По традиција, Георгија Кастриот, како и сите негови предци, имал свои печати кои ги користел, како за официјални службени акти, така и за приватни цели, што значи дека имал два печата - службен и приватен. Последниот најчесто го употребувал кога склучувал договори со некои ситни властелини и трговци во неговото Кралство, а со коишто соработувал. При истражувањата не успеавме во странските државни архиви да најдеме документ со печат на Георгија, за да можеме да видиме како всушност изгледала формата и која била неговата содржина, но затоа, пак, во ризницата на црногорски-

E MO@AT DA SE POARNAUTAT

тоа, првото било автохтоно - домородно, а второто доселеничко - колониистичко население, насилно доселено од страна на Османлиите од други простори во поново време. И уште еден податок. Продолжувајќи ја традицијата на Немањики, подоцна и српскиот кнез Гргур Вукосавиќ користел земско знаме со двоглав орел на црвено поле и свој печат, исто така, со двоглав орел. Печатот на кој, исто така, е изгравирани двоглавиот орел, кој денес се чува во Народниот музеј во Белград, носи датум од 6 јули 1418 година.

Во времето на кнезот Никола, дедо на Георгија Кастриот, под притисок на Венецијанската Република, која стравувала од возобновување на старото античко Македонско царство, бидејќи под

гија Кастриот под власта на Османлиите, што се случило десет години по смртта (1478/79), неговите соплемењаци - Мијаците продолжиле да ги користат неговите земски симболи - грбот и знамето. Меѓутоа, употребата на тие симболи се косела со официјалните османлиски закони. Османлиските окупаторски власти сметале дека **златножолтиот лав** кај македонското население побудува реминисценција на славното античко Македонско кралство, истовремено и на Кралството на Кастриотите, поради што било побарано да се промени ликот на знамето. На почетокот на XVIII век дури бил донесен и посебен ферман, издаден од канцеларијата на царскиот диван во Цариград, со кој и официјално била забранета употребата

от крал Никола, на Цетиње, пронајдовме еден од печатите, кои го користел за чисто државни работи. Печатот, кој претставува крунско сведоштво за македонскиот карактер на лозата на Кастриотите, има тркалезна форма. Во средината има **изгравирани лав, со круна на главата**, а над круната натпис, напишан на латински **"Regni Epiro et Macedonia"**. Со ова материјално сведоштво се демантираат сите фалсификати и шпекулации на неупатените англосаксонски историчари и особено на албанската наука, која со сите сили настојува да ја поарнаути оваа македонска старинска династија.

(продолжува)